

Ennek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenkilencedik évfolyam.

47. szám.

Debrecen, 1929 november 23.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Szász Károly centennáriuma.

Lapozgatok a gyönyörű, ötkötetes díszkiadásban,¹ mely közel 2000 nyolcadretű lapon csak egy kis hányadát — bár kétségtelenül a színét-javát — teszi újra közkinccsé e csodálatos magyar és református őstehetség, egyházunk és kultúránk örök büszkesége irodalmi termelésének, ezzel találva meg az egyik leg szebb módot születése századik évfordulójának megünneplésére. És amint a világirodalomnak általa oly hatalmas tudománnyal, szeretettel és művészettel bemutatott nagy epikus hőseiben gyönyörködöm, önkéntelenül is arra kell gondolnom, hogy Szász Károly maga is egy ilyen epikus hős. Gigászi teljesítményei a szellemi erő kifejtés és értéktermelés s az ennek fizikai alapját képező agy- és idegmunka terén semmivel sem állanak mögötte az Achillesek és a Hektorok, a Rusztemek és a Rolandok emberfölötti arányú hőstetteinek. És ha az a kor, amelyben ő alkotóereje javát kifejtette, a magyar szellem történetének mindmáig leggazdagabb korává, a magyar lélek új honfoglalási époszának — amely Bessenyeivel és Kazinczyval kezdődik meg és máig sem fejeződött be — egyik legnagyobb fejezetévé válhatott: ebben Szász Károlynak kivételesen nagy része volt.

Az egész és osztatlan magyar nemzeti kultúra méltán tekinti — és még a mai siralmas ékbeverések és tüzescsóva hajigálás idején is *kell*, hogy tekintse — őt egynek mindenkori legnemesebb értékei közül. S ha mi, magyar reformátusok, külön is részt kérünk az ő emlékezetének megünnepléséből, ez nem azt jelenti, mintha mi is ugyanannak a felekezeti kataszternek az alapjára kívánunk helyezkedni, amelyet szerencsétlen, beteg korunkban oly nagy előszere-

tettel és oly nyomorúságos egyoldalúsággal alkalmazznak már jó idők óta — mások. Nem, amikor mi magyar reformátusok, Szász Károlyról, a legnagyobb magyar református lelkipásztorok egyikéről külön is megemlékezünk, ezzel nem kisajátítani akarjuk őt, csak ünnepi magaslatra kívánjuk emelni azt a kétségtelen szel- lemtörténeti tény, hogy Szász Károlyt az egész és osztatlan magyar kulturának a magyar református szellem termékeny öle ajándékozta. Égő lelke azoknak a XVI—XVIII. századi prédikátoroknak volt egyenesági leszármazottja, akikről már az öreg Heltai Gáspár megállapította, hogy „olyanok, mint a gyertyák: másoknak világoskodnak s azok közben megemésztetnek önmagok.” A Szenczi Molnár Albertek, Apáczai Cseri Jánosok és Bod Péterek lelkéből való lélek volt: nemesak abban, hogy mint ezeket, úgy őt is, Erdélynek és a székelységnek titokzatos és — hála Istennek — máig ki nem apadt őstermékenységű, hatványozottan magyar méhe szülte, hanem még inkább abban, hogy, mint azoknak, öneki is az életnagy és örökösen nyugtalanító végzetévé vált az írotoll és a nyomtatott betű, amellyel nem vagyont, vagy dicsőséget akart szerezni önmagának, hanem használni eszményien szeretett nemzetének.

Egy ilyen cikk keretében megoldhatatlan vállalkozás volna Szász Károlynak, a lelkipásztornak és püspöknek, az írónak, tudósnek, költőnek és műfordítónak csak megközelítő méltatása, irodalmi és egyházi tevékenységéből akárcsak a legfőbb ágak felsorolása is. De annál nagyobb örömmel állapítjuk meg, hogy éppen ez a centennáriumi díszkiadás rendkívül szerencsésen elkészített essenciája és kis tükre az ő, arányaiban a Kálvinét érő, irodalmi munkásságának. És nagyon örülni kell azon is, hogy ez a kiadás a mai nyomorult gazdasági viszonyok között egyáltalában létrejöhetett. Intő példa azok számára, akik éppen a református egyházi élet és munka mai legsürgősebb és halasztást nem tűrő föladatai közül azzal akarják elodázní a tudományos és irodalmi szervezkedés ügyét, hogy arra most nincsen pénz és nem lehetőségek áldozatok. Valódi lelkesedés, önmegtagadó ügy-

¹ Szász Károly művei. Centennáriumi kiadás. I—II. a világirodalom nagy époszai 467+522 lap. III. Költemények és műfordítások. Voinovich Géza bevezető tanulmányával. 289 lap. IV. Salamon. Történeti költemény. 346 lap. V. Egyházi beszédek. Bevezette és sajtó alá rendezte Ravasz László. 336 lap. Valamennyi díszes félbörkötésben. Révai irodalmi intézet kiadása. Budapest 1929. Ára 75 pengő.

szeretet és hozzáértő, energikus szervezés — uti figura docet — még az ilyen valóban képtelenül nehéz viszonyok között is csodákat tud művelni.

A világirodalom nagy époszairól szóló két kötetben — amelyek egyetemi magántanári előadásokból nőttek ki — egyszerre áll előttünk a tudós és a művész Szász Károly. Mint philológus, irodalomtörténész, aestheta és — a gazdag szemelvényekben, amelyek a nagy műnek máig egyik legmaradandóbb értékét adják — mint műfordító, egyaránt rendkívül értékeset alkotott itt. Ha tudományos megállapításainak jórészét az azóta óriásilag tovább fejlődött kutatás revízió alá vette is: műve mégis máiglan egyedül áll a magyar irodalomban terjedelemre és tartalmi gazdagságra nézve, mint összefoglaló és összehasonlító világirodalomtörténeti monographia s tudományos kezdők és laikus érdeklődők számára egyként páratlanul hasznos bevezető tájékozást tud nyújtani. Amellett pedig egyik legszebb bizonyága egy igen nagy magyar református lelkipásztor egyetemes szellemének és annak a szeretettel és megértéssel átítatott beleérző képességnek, amellyel el tudott mélyedni a református szellemiségtől oly nagyon távol álló keresztyén világirodalmi alkotások elemzésébe és tolmácsolásába is. Micsoda mesébe illő idők voltak azok, amikor a református püspök a Nibelungenliedet és a Divina Commediát fordította és magyarázta ihletetten — a középkor római katolikus hitvilágának ezt a két nagyszerű tükröződését — a protestáns Milton és Klopstock pedig Jánosi Gusztáv apát és Tárkányi Béla kanonok congenialis tolmácsolásában szólalt meg magyarul! Talán sohasem is jönnek vissza ezek az idők többé — és ma sokan *kívánják* is, hogy vissza ne jöjjenek. Egynéhányan azonban még vagyunk, akik nem tartozunk ezek közé.

A kisebb költemények kötete meg a Salamon-trilógia Szász Károlyról, a lírikusról és az epikusról meg (e részben az előbbi két kötet kiegészítőjeként) a műfordítóról ad gazdag, szép, vonzó képet. Költői erének csodálatosan dús volta, a legkülönbözőbb benyomások és témák iránti finom, érzelmes fogékonysága, nálánál nagyobb szellemek alkotásaiba való alázatos és türelmes beleélő készsége, világnézetének színtől eszményi és etikai jellege egyaránt pompás illusztrációkra talál e kötetekben. Egynéhány legszebb költeménye a magyar líra nagy harmóniájában örökké zengő, szép, szelíd, tiszta hang marad.

Végül az egyházi beszédek — amelyek között a szorosabb értelemben vett prédikációkon kívül esketési, temetési és emlékbeszédek is olvashatók — az igehirdető, a pásztor, az egyházipolitikus és egyházkormányzó Szász Károlyt szemléltetik. Mint prédikátornak egyik legfeltűnőbb és legrokonszenvesebb sajátossága megint a legkülönbözőbb benyomások felfogásának és feldolgozásának villámgyors, üde, gyermek-

ded készsége. Az orthodox, a rationalista-liberális és a pietisztikus-evangéliumi regiszteren egyforma bámulatos készséggel tudott játszani: hogy, megkapta öregkorában Drummond híres könyve a legfőbb jóról, amelynek írója pedig egészen más lelki töről szakadt, mint a negyvenes-ötvenes évek magyar- és erdélyországi theológiájának Szász Károlya! Nem volt elvtelen, de sokkal tágabb és érzékenyebb volt a lelke, hogysen a nagy elvi héroszok egyoldalúságával le bírta volna magát kötni egyetlen theologiai és igehirdetési irány mellé. Nem volt antidogmatikus sem, de egyetemes keresztyéni és kulturális pillantása nem tehetette számára rokonszenvesé a hitvallási sajátosságok túllontul erős kidomborítását. Gazdag, eredeti, szinte csapongva szárnyaló szabad egyéniség volt s mint ilyen szolgálta az Igét híven és alázatosan, egyébirányú óriási munkássága mellett csaknem hihetetlen készséggel és termékenységgel ezen a téren is. Beszédeinek elmélyedő tanulmányából minden magyar református igehirdető meríthet gazdag színeket, pompás kortörténeti vonásokat, inspirálódhatik a legkülönbözőbb irányokban és megáhhíthatja azt a — sajnos, épp lelkészeknél egyre ritkuló — szellemi, lelki ifjúságot, amelyet az öregkorba elékezett s még ott is fáradhatatlan és friss Szász Károlyban — az Arany János Kalobios Károlyában — meg tudott tartani a két csodálatos életelixir: az emberi munka s az azt hajtó isteni Lélek.

Hadd említsük még meg, hogy a centennáriumi kiadás külön nagy értékei a Voinovich Géza összefoglaló életrajzi és méltató tanulmánya, a Ravasz László szépséges jellemzése a „papliterátor“-ról, meg ugyanőtöle egy rövid, de annál magvasabb, szakszerű bevezetés az egyházi beszédekhez. És hadd adjunk kifejezést annak a kíváncsúnak (amellyel talán már — a Szász Károly-centennáriumi bizottság megalakulása után — nyitott ajtókat is döngöztünk) hogy Szász Károly emlékének legmonumentálisabb irodalmi megörökítése mégis csak az ő teljes részletességgel és abszolút tudományos és irodalmi szinten megírandó életrajza és mindenoldalú méltatása, meg egy ahhoz csatolandó pontos és kimerítő Szász Károly-bibliographia volna: mindkettő már régi becsületbeli tartozása a magyar irodalomnak.

De minden ünnepi kiadványnál, minden tőle és róla írt, vagy írandó könyvnél hatalmasabban és méltóbban hirdetné és megörökítené az ő áldott emlékezetét egy olyan intelligens magyar nemzedék, amely a mai sötétségben az ő lobogó lelkén gyúlna lángra, az ő szelleméből merítene új reménységet és bizalmat a magyar génusz megtörhetetlen ösereje iránt. Különösen pedig egy olyan református lelkipásztori nemzedék, amelyik komolyan ambicionálná Szász Károlynak nem az utánozhatatlan, egyedülálló teljesítményeit, hanem az abszolút irodalmiságát, a holtigtartó tanulási szomját, munkavágyát és szolgálatkészségét, a könyvhöz és a

pennához való fanatikus, szerelmes hűségét. Mert ezek olyan jellemvonások, amelyek egykor régen nem a kivételes Szász Károlyoknak csupán, hanem többé-kevésbé a magyar protestáns lelkipásztoroknak voltak megkülönböztető signaturái. Én legalább úgy tudom, hogy a jó pap holtig tanulásáról szóló híres és tősgyökeresen magyar közmondás nem a reformáció előtt keletkezett.

R. I.

Kérjünk, adjunk árvabélyeget!

A debreceni presbiteri értekezlet elé terjesztett javaslat

az I. törvénycikknek a nagy egyházközségekre vonatkozó §§-ai módosítása tárgyában.

§.

Az olyan egyházközség, mely több lelkészi állást tart fenn, vagy melyben a lélekszám az 5000-et meghaladja, az egyházkerületi közgyűlés által kitűzendő záros határidő alatt köteles szervezeti szabályzatot alkotni, amelyben tartozik kimondani, vagy azt, hogy külön egyházközségekké szervezkedik, vagy pedig, ha egységes egyházközségi szervezetét indokoltan fenntartani kívánja, azt, hogy egyházzrészekre (paróchiális körökre) tagozódik. A szervezeti szabályzatot jóváhagyás végett az egyházmegyei közgyűléshez és onnan végleges döntés végett hivatalból az egyházkerületi közgyűléshez kell felterjeszteni. A szervezeti szabályzatot csak az egyházkerületi közgyűlés jóváhagyása után lehet végrehajtani.

Az előbbi bekezdésben megjelölt egyházközséget legalább annyi külön egyházközséggé kell szervezni, illetve abban legalább annyi egyházzrészt kell alakítani, mint ahányszor 5000 a szervezkedő egyházközség lélekszáma. Ha 5000-en felüli töredékszám marad, az egyházkerületi közgyűlés az egyházközség és egyházmegye meghallgatása után határozza el, hogy a töredékszám egészenk számíttassék-e, avagy egyelőre figyelmen kívül maradjon.

A szervezkedő egyházközség, illetve a belőle alakult külön egyházközségek tartoznak legalább annyi rendes lelkészi állást szervezni és fenntartani, ahány a külön egyházközségek, illetve egyházzrészek száma.

§.

Ha az előbbi § szerint alkotandó szervezeti szabályzatban a külön egyházközségekre való szervezkedés mondatik ki, akkor egyben rendelkezni kell az egyházközségi vagyon mikénti megosztása tekintetében is, vagy pedig a közösnek maradó vagyon kezelése és a közösnek maradó intézmények igazgatása végett közös szervezetet kell létesíteni.

§.

Ha a szervezkedő egyházközségből az előző §-ok értelmében legalább tíz külön egyházköz-

ség alakul, ezek, amennyiben a „szükséges előfeltételek” megvannak, akár a szervezkedés tárgyában alkotott szervezeti szabályzat megalkotásával egyidőben, akár később a külön egyházközségek presbiteriumainak határozata folytán, külön egyházmegyévé alakulhatnak.

Az egyházmegyévé alakulás kérdésében az elhagyni kívánt egyházmegye közgyűlésének meghallgatásával az anyagi öröknek is figyelembevételével az egyházkerületi közgyűlés határoz. Az egyházmegyévé alakulást az egyházkerületi közgyűlés, a külön alakult egyházközségek presbiteriumainak és a régi egyházmegye közgyűlésének meghallgatása után, saját kezdeményezésére is elrendelheti.

Ha a nagy egyházközségből alakult külön egyházközségek ekként önálló egyházmegyévé szervezkednek, a közösnek maghagyott vagyont és intézményeket az egyházmegye kezelésére bízhatják.

Az így alakult városi egyházmegye szervezete csak annyiban térhet el a többi egyházmegye szervezetétől, hogy az egyházkerületi közgyűlés által e tárgyban alkotandó szabályrendelet alapján az egyes presbiteriumok az egyházmegyei közgyűlésbe a rendesnél magasabbban megállapított létszámú tagokat küldhetnek be.

§.

Az egyházzrészek miként alakítására és szervezetére vonatkozó részletes szabályokat egyházkerületi szabályrendelet állapítja meg, melynek intézkedéseit az egyházközség saját szervezeti szabályzatának megalkotásánál alapul venni tartozik.

Az egyházzrészt a lelki gondozás, jótékony-ság és általában a vallásos élet ápolása és fejlesztése terén az élén álló lelkipásztor vezetésével működik. Végzett munkájáról az egyházközség presbiteriuma elé legalább félévenként jelentést tenni köteles. Feladatainak megoldása végett önkéntes adományokat elfogadhat s azokat a maga elhatározása szerint használhatja fel, számadását a presbiteriumhoz évenként betérjesztvén. Ingatlan vagyont azonban nem szerezhethet és jogügyleteket nem köthet, mivel külön jogi személyisége nincs. Ellenben az egyházközség akár visszteher mellett, akár anélkül szerezhethet ingatlan vagyont, meghatározott egyházzrészt számára, de a tulajdonjog ez esetben is az egyházközségé lesz.

§.

Az olyan egyházközség, mely legalább tíz egyházzrésztre oszlik és ennek megfelelően, legalább tíz rendes lelkipásztori állást tart fenn, az egyházkerületi közgyűlés által alkotandó szabályrendelettel kivehető az egyházmegyei hatáskör alul és közvetlenül az egyházkerület felügyelete alá helyezhető. E határozat meghozatala előtt az illető egyházközség presbiteriuma és az elhagyni szándékolt egyházmegye közgyűlése meghallgatandó.

Az ilyen önálló egyházközség szervezete ennek dacára teljesen változatlanul marad.

Az önálló egyházközség az egyházkerületi közgyűlésen az egyházmegyék módjára képviselést nyer, melynek módozatait az egyházkerületi közgyűlés állapítja meg.

Hogy az egyházmegyei közigazgatási és fegyelmi bíróság helyett az ilyen önálló egyházközségben, mely ügyekben ítélkezik az egyházkerületi bíróság és mely ügyekben az egyházközségi bíróság, ezt az egyházkerületi közgyűlés határozata állapítja meg.

Az önálló egyházközség ügyeinek intézésénél a törvénynek intézkedései akként módosulnak, hogy az egyházmegyei közgyűlés helyett mindig az egyházkerületi közgyűlést, az egyházmegyei elnökség, illetve az esperes helyett mindig az egyházkerületi elnökséget, illetve a püspököt kell érteni.

Minden árvabélyeg egy-egy útlevél az árváknak a nélkülözött otthon felé.

Jelentés

a „Hit és Szervezet“ mozgalmanak 1929 aug. 27—30-ig Malojában (Svájc) tartott fenntartó-bizottsági gyűléséről.

Folytatás és vége.

Az 1929-ben megállapított és elfogadott egyesülési tervzet szerint alaptétel hit dolgában: egy Isten a háromságban és a háromság az egységben. Szervezetileg egyelőre marad minden a régiben: püspökök, lelkészek hivatalaikban maradnak, mint az egyesült egyház hivatalnokai, a tagok az egyesült egyház teljes jogú tagjaivá lesznek, amely egyház független az államkormánytól, autonom testület, azonban megtartja kapcsolatait a nyugati egyházakkal.

Ez az egyház tagja akar maradni az egyetemes egyháznak is hiszi, hogy az ú. n. Lambeth-konferenciára meghívást kap. Kívánatos, hogy minden lelkésze episkopális-ordinációt nyerjen, de efelől harminc év múltán következik el a végleges intézkedés. Az angol és methodista egyházak két részre szakadnak s a délindiai rész egyelőre elválík az északitól, hogy remélhetőleg később létrejőjön az egész indiai egyesült egyház.

Míg a közös zsinat az egyházba való fölvétel szabályait meg nem állapítja, a régi felvételi szokások maradnak érvényben. A lelkészek felvételére nézve a püspök határoz. Ugyancsak a püspök joga a fegyelmi felfüggesztés a helyi és megyei gyűlés hozzájárulásával. A püspök életfogytiglani elnöke az egyházmegyének. Választja a moderator és a zsinat által kijelölt hat tag a zsinat és megye által jelöltek közül. A tendencia nyilvánvalóan a püspöki szervezetté átfejlődés.

Ugyancsak ordinációt nyernek a presbiterek (lelkészek) és diakonok, mely utóbbiak segédkeznek a sakramentumok kiszolgáltatásában, gyermekek, katechumenusok oktatásában stb.

Ezenkívül vannak laikusok, lelkészek által szolgálattételre előkészítve, amilyenek a vének, a pastorális munka vezetői, világi predikátorok, egyházi vagyongazdálkodók, diakonisszák, női munkások.

Az egyház fokozatos hatóságai a gyülekezeti bizottság (presbiterium! ?), megyegyűlés, zsinat. Utóbbinak tagjai az összes püspökök, hivatalnok tagok, minden egyházmegyéből három presbiter és három világi választott tag. Elnök a moderator vagy helyettese. A konventet — úgy látszik — az ú. n. végrehajtó-bizottság helyettesíti, de a tagjai a zsinat tagjai közül választatnak.

Megállapítja a szervezet az istentiszteleti rendtartást és a fegyelmi szabályzatot is, persze mind csak rövid vonásokban.

Az Északindióval való összekötő kapocs az egyetemes gyűlés (General — Council), melynek tagjait az indiai egyház két nagy fele, provinciának nevezve, közösen választja. A felső, amely egészében még anglikán és az alsó, a fent leírt egyesült egyházprovincia.

Ebből folyik most már, hogy mielőbb ilyen egyházmegyékre kell szétosztani az egész nagy területet és arra nézve öt év állapított meg. Ezalatt homogén csoportok és vidékek egyesülhetnek, az adott viszonyok figyelembe vehetők lesznek. Szorosan határolt területet ezután sem alkotnak a püspökségek; az interimistikus kort a zsinat intézkedései töltik ki, amely persze már megalakult.

Nagyszerű intézkedések foglaltatnak a füzetben végül magára az unió inaugurációjára vonatkozólag, melynek egyik fő pontja lesz az új püspökök felavatása.

Az érdekes tervzettel szemben persze a fenntartó-bizottság nem foglalt állást, azonban Isten iránti hálával emlékezett meg egy, a gloucesteri püspök és Germanos érsek által benyújtott határozati javaslatban minden fennemlített egyesülési törekvésekről, melyek a mozgalom célját elősegítik.

Brown Arturnak, az Egyesült-Államok presbiteri egyháza főtítkárának indítványára még a következő évi fenntartó-bizottsági gyűlés tárgyául a Japánban, Koreában, Khinában és Filippinán történt egyesületekről való beszámolás tűzetett ki, aztán a szokásos formák között az ülés a szükséges intézkedések megtétele után bezárattott.

Az előadottak alapján bátor volnék ajánlani, hogy egyházkerületi közgyűlésünk írjon fel Egyetemes Konventünkhöz azirányban:

1. Hogy elnöki tanácsának 1928 november 28-án hozott határozata 6. sz. pontja értelmében gondoskodjék theologiai intézeteinkben a különböző egyházak dogmatikájának abból a szempontból való ismertetéséről, hogy a hasonlóságok és egyezőségek kimutattassanak. (Lásd: a Hit és Szervezet stb. füzet 31. lap).

2. Hogy ugyanazon határozat 7. pontja értelmében a világkonferencia hét nagy kérdését

a többi egyházak állásfoglalásának figyelembevételével vegye tárgyalás alá s lehetőleg a közvélemény bevonásával létesítsen rájuk vonatkozólag valamilyen, habár nem végleges megállapodást.

Legmélyebb tisztelettel maradtam,
Debrecen, 1929. évi november hó 12-én,
a Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi
Közgyűlésnek alázatos szolgája :

Dr. Lencz Géza,
egyházkerületi tanácsbíró.

Képes képtelenség.

E lap 32. számában „Szent képe szentkép-e?” c. alatt kérdésbe tettem Szele Miklós egy kétértelműen fogalmazott kitételének sejtését és megemlítettem azt, hogy az ilyen okoskodás gyakorlatban elháríthatatlan fogalomzavart hoz létre a tömegnél.

A dolog természetéből kifolyólag tárgyalásomban csak a felvetett kérdésre szorítkoztam. Mindazokból tehát, amiket említett cikkemben írtam, semmiképpen sem engedem azt a következtetést levonni, mintha nekem csak a Jézusképek ellen volna kifogásom. Mint bibliai alapon álló református keresztyén, igenis kifogásolom a bibliai összes személyiségek fictív képeinek református részről való használatát és ahelyett, hogy vitatkoznék e kérdéssel a biblia nélkül, bátorkodom emlékezetbe hozni „A második helvét hitvallás” IV. fejezetéből a következőket.

„Megvetjük — a keresztyének képeit is. Mert bár Krisztus emberi természetet öltött magára, mindazáltal ezt nem azért cselekedte, hogy szobrászoknak és festőknek szolgáljon minta gyanánt. — Tagadta, hogy testi jelenléte használna valamit az egyháznak; megígérte, hogy Lelkével mindenkor velünk lesz. Kicsoda hinné hát el, hogy az Ő testének árnya vagy képe bármi részben is hasznára volna a hívőnek?”

Hogy azonban az emberek a vallásban oktatást nyerjenek s az isteni dolgokra és saját idvességükre intessenek, ecélből az Ur azt parancsolta, hogy az evangéliom hirdettessék, de nem azt, hogy a közönséget festett képek által oktassák.” stb.

Mindezek hitelvi megállapítások, melyeket a református keresztyének, amennyiben igaznak tartja, az élet minden lépcsőfokán kifejezésre kell juttatnia. A hitelvek igazsága nem osztályozható gyemek és felnőttek szerint.

Nem kell nagy pedagógiai érzék annak megállapításához sem, hogy az iskolai munka igen erős propaganda-jelleggel bír.

Tudtommal zsinatunk semmit sem lazított „A második helvét hitvallás” IV. fejezetén eddigelé; ennél fogva igen különösen hangzik, ha éppen református lelkész követelőzik Jézusképekért és theológiai alapozottság látszatával még érvel is azok mellett.

Ide is ide illik Dr. Révész Imre tankönyvbéli megállapítása: „— régibb és újabb theo-

lógiai irányok eléggé elvtelen összevisszaságban tenyészték és tenyésznek a magyar protestantizmusban” — (Egyháztörténelem II. könyv, 78. o. Debrecen, 1926.)

Ez a képkövetelés, így a hitvallás rájámban, mégis sok... túlsok. Ez képes képtelenség.
Papp Kálmán Jenő.

Különfélék

Dr. Baltazár Dezső püspök november 15-én ünnepelte születése 58-ik évfordulóját. Püspök urat nagy számmal keresték fel jókívánataikkal tisztelői. Mi is Istennek gazdag áldását kérjük életére, hogy sokáig munkálkodhassék, vezetve anyaszentegyházunk hajóját — Isten dicsőségére.

A tiszántúli egyházkerület zsinati rendes taggá Szele György debreceni lelkészt, zsinati világi rendes tagságra Gaál Endre szatmári egyházmegyei gondnokot egyházkerületi jegyzővé Kolozsváry Kiss László debreceni lelkészt választotta. Szép reménységgel tekintünk munkálkodásuk elé.

Új segédlelkész Debrecenben. Dr. Baltazár Dezső püspök december hó 1-étől Szabó Géza most jelesen vizsgázott segédlelkészt Makóról, ahol eddig szolgált, oldala mellé rendelte segédlelkészül.

Az egyházkerület közgyűlése november 20. és 21. napjain lefolyt. Legnevezetesebb tárgya vitéz Horthy István egyházkerületi főgondnok lemondásának tudomásul vétele volt. Mindenki a legnagyobb sajnálattal vett tudomást a nagyérdemű férfiú változhatatlan elhatározásáról. Helyére a szavazást 1930 március végéig terjedő határidőre elrendelték. A közgyűlés alatt az egyházmegyei esperesek és gondnokok értekezletet tartottak s kiszivárgott hírek szerint abban állapodtak meg, hogy gróf Degenfeld Pál középszabolcsi egyházmegyei gondnok megválasztását fogják a választó presbitériumoknak javasolni. Ha így van: szerencsésen állapodtak meg. Gróf Degenfeld Pál régi munkása egyházi közéletünknek s mint az egyházkerületi közgyűlésnek, konventnek s számos fontos bizottságnak buzgó tagja, bő alkalommal bírt ügyeink alapos megismerésére. Mint az egyházkerület egykori nagynevű főgondnokának, gróf Degenfeld Imrének unokája pedig ezen a réven is eljegyeztetett az egyház szolgálatába. A közgyűlésről tudósítást a jövő számban adunk.

Erdős József doktor ünneplése. Az egyházkerületi közgyűlés idején püspök úr szokása szerint vacsorát adott a közgyűlési tagok tiszteletére. Ez alkalommal azonban a vacsorának speciális tárgya is volt: a nyugalomba vonult Erdős József professzor ünneplése. Maga püspök úr, majd a tudományegyetem nevében Csánki Benjámán rektor, a kollégium részéről Karai Sándor igazgató, az ifjúság nevében Gál János szénior köszöntötték a nagyérdemű tudóst, aki aztán meghatottan, de a tőle megszokott választékossággal felelt az üdvözlésekre. Erdős József bizonyára öreg ember, most

már nemcsak tudománya és tekintélye szerint, de életkora alapján is. De lélekben-testben eleven, munkabíró, aki talán sohasem is lesz aggastyán. Az Isten tartsa is meg sokáig friss kedéllyel és friss munkabírással sokáig a köz javára.

A Kálvinisták Templomegyesületének vallásos-szakasportja jól sikerült összejövetelt rendezett november hó 15-én, délután 6 órakor, a kollégium dísztermében. Siposs Imre központi lelkész imádsága után Magyar Bertalan segédlelkész, az egyházmissziói hivatásról tartott előadást.

A „Révész Bálint” eserkészesapat parancsnokául dr. Baltazár Dezső püspök, a csapat szervezőbizottságának az elnöke Dombó Béla hittanhallgatót rendelte ki. A megbízólevelet az egész csapat jelenlétében Siposs Imre szervezőbizottsági tag adta át az új parancsnoknak.

A monostorpályi gyülekezetet, az őskeresztények példája szerint folyó hó 10-én meglátogatták a derecskei, a nagylétai és a hajdúbagosi gyülekezetek Asszonyok-Bibliakörének tagjai, számszerint negyvenen, Matild testvér (diakonissza Derecskén) és Orosz Zoltán nagylétai tanító vezetésével. A meleg szeretettel fogadott vendégek résztvettek a templomi istentiszteleteken, amelyeken az Igét a helybeli lelkész: dr. Szász Imre hirdette. Délben a monostorpályi hívek áldozatkészségéből szeretetvendégség volt, amely alkalommal egybegyűlt 12 pengő perselypénz a budapesti diakonissza-otthon megsegítésére adatott.

Templomszentelés Hajdúböszörményben. A hajdúböszörményi református egyház Bocskay téri öreg templomát a nyár folyamán renováltatta. Kívül és belül megújodott a szép öreg templom; ezenkívül központi fűtésre és villanyvilágításra is berendezték. A hosszas bezárás után november 7-én volt a templom ünnepélyes megnyitása, melyen dr. Baltazár Dezső püspök (egykori böszörményi lelkész) hirdette az Igét. Bakóczy Endre az öreg templom közel háromszázéves történetét ismertette. A templom eredete egyébként a 13. századra vihető vissza.

Tanítónőválasztás Debrecenben. A debreceni református egyház Dóczy-leánynevelő intézetében az eddigi négy elemi osztály mellé újabb négy osztályt létesített. Az új állásokra az intézet igazgatótanácsa Szele György lelkész elnöklété alatt a múlt héten a következőket választotta meg, csaknem egyhangú titkos szavazással: Morvay Ferencné, Szele Miklósné, dr. Sallay Lajosné és Uray Anna. A kitűnően sikerült választás kiváló képesítésű és szép gyakorlattal rendelkező tanerőket állított a debreceni leánykollégium szolgálatába. Isten áldását kívánjuk működésükre.

A zsinati tagság feltételei közül töröltessék a középiskolai végzettség, ezt kérte az egyik egyházmegye közgyűlése, azzal az indokolással, hogy a főrendiházi tagságnál sincs meg ez a kvalifikáció.

A biharmegyei ezerlelkes anti gyülekezet saját erejéből, minden külső segítség nélkül templomát és paróchiáját teljesen újjáépítette. A templom és a paplak felavatása november hó 10-én volt.

Turistvándiban folyó hó 9-én vallásos-estély volt, melyen bibliát magyarázott Csikesz Sándor egyetemi professzor, Sipos József esperes pedig a wormszi reformációi emlékművet ismertette.

Fehérgyarmaton az új iskola felavatása alkalmából az egyházközség ünnepet rendezett, melyen a vármegye tisztikara teljes számmal és a környékbéli lelkészi kar is résztvett. A délelőtti istentiszteleten Király János zsarolyáni lelkész olvasott bibliát és imádkozott, majd a református egyházi énekkar szerepe után Dr. Ferenczy Károly nyíregyházi kálvineumi igazgató prédikált. Az iskolaavatási ünnepély az új iskola udvarán folyt le a következő programmal: Felszentelő imát mondott Sipos József esperes, felavató beszédet tartott Szabó János kocsordi lelkész, a gyermek-énekkar ének száma és alkalmi költemény elszavalása után Kézy Ignác, a gyülekezet lelkipásztora ismertette az iskolaépítés történetét. Az ünnepet délután 4 órakor vallásos-estély zárta be, melynek kiemelkedő pontja Csikesz Sándor egyetemi professzor ünnepi beszéde volt Bethlen Gáborról.

Hír a Bánáthól. Szomorú vasárnapja volt folyó hó 3-án a bunyaszekszárdi református egyházközségnek. Ezen a napon búcsúzott a maroknyi gyülekezet istentiszteletek keretében, omladozó templomától, melyet a hatóságok életveszélyesnek nyilvánítottak. Az igét lévita lelkésze hirdette a Zsolt. 27: 4—5, 13—14. alapján s míg megemlékezett a nagyapák áldozatos hitéről, kik a Dunántúlról a múlt század hatvanas éveiben költöztek ide s építették fel 61 évvel ezelőtt kicsiny templomukat, az Isten végtelen kegyelmébe s a hívek buzgóságába ajánlotta az új templom felépítésének ügyét.

Hivatalos értesítés.

A tiszántúli református egyházker. püspökétől.
4031—1929.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Az érdekeltekkel leendő közlés kérésével tudatom az 1930. év őszén és 1931. év február havában tartandó lelkészképesítési vizsgálatok házi dolgozatainak tételeit a következőkben:

I. lelkészképesítési vizsgálatra:

1. Keresztyén hittanból: Az egyház.
2. Keresztyén erkölcstanból: A descriptív és normatív ethika lényege, főképviselei. — Melyik tudja e kétféle ethika közül megoldani a tudományos keresztyén ethika problémáját?

3. Ószövetségi írásmagyarázatból: שיד המעלות Zsolt. 120—134. exegesise.

E tételek közül a jelölt egyet kidolgozván, dolgozatát legkésőbb 1930 június 1-re, illetőleg az 1931 februárjában vizsgálatot tenni szándékozó 1930 november 1-re, a lelkészképző intézeti igazgatóhoz beküldeni tartozik. A dolgozat tisztán és olvashatóan írva, befűzve, a források megnevezésével nyújtandó be.

II. Lelkészépesítési vizsgálatra :

1. Értekezés a következő három tétel valamelyikéről :

a) A szociális munka szüksége s bibliai megalapozása egyházunkban. Az eddigi kísérletek. A kérdés megoldása.

b) Az apostoli és őskeresztyén igehirdetés műfajainak kialakulása. (Az újszövetségi és őskeresztyén irodalom és kutatás adatainak részletes kritikai ismertetésével.)

c) A földesurak szerepe a magyar reformáció elterjedésében.

2. Predikáció : Római levél 12. rész 16. vers.

3. Gyakorlati bibliamagyarázat. Márk evang. 4. rész 26—29. vers.

4. Kátémagyarázatul : XXXVII. úrnapija 101., 102. kérdés.

Az 1. alatti értekezés külön s a 2., 3., 4. alattiak ismét külön, tehát a négy dolgozat két füzetben a fentebb I. alatt írt módokon és határidőig nyújtandó be az egyházkerületi lelkészi főjegyzőhöz. (Maklár Károly, Kunhegyes.)

A dolgozatokkal egyidejűleg küldendő be a lelkészképző intézeti igazgatóhoz, illetőleg az egyházkerületi főjegyzőhöz a 60 (hatvan) pengő vizsgálati és pecsétdíj is.

A dolgozatok beadásának határidejéhez a legszigorúbban ragaszkodom s meghosszabbításának csakis egyénenkénti kérelemre és kizárólag az esetben adok helyet, ha a jelölt orvosi bizonyítvánnyal, vagy egyéb hitelt érdemlő módon igazolja, hogy súlyos betegség, vagy ezzel egyértékű „vis major” miatt volt képtelen dolgozatait a kellő időben benyújtani.

Debrecen, 1929 november

Atayfiságos szeretettel :

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

Nyirábrány (budaábrányi rész) református leányegyház előkönyörgő-tanítói állásának fizetése : Lakásul 2 szoba, konyha, kamara, istálló, kert, 6 kis hold föld haszonélvezete, 31.60 hl. tiszta rozs párbérbe, 2 öl tűzifa, 24.20 pengő szolgálmány váltságul, megfelelő államsegély.

Kötelessége : jelenleg az állami iskolával kooperat. a III—VI. osztályokat egyházkerületi tanterv szerint tanítani mindennapi iskolában, állami iskolába járó osztályokat vallásra, énekre oktatni, templomi istentiszteleteket énekléssel imával, egyházi beszéd olvasással tartani, községi tanyasi halottakat a meghatározott stóláért temetni, ismétlőiskolát, vasárnapi iskolát vezetni, az anya polgári községben, állami isko-

laban református vallást, éneklést különóra díjazásért tanítani. Egyházi jegyzőség díjtalanul.

Okleveles pályázatok, illetőségi, kommunizmus alatti bizonyítványokkal Sebeők István református lelkészhez december 3-ig Nyirácsádra (Szabolcs m.) küldendő. Menekülteknek, nyugdíjasoknak előny. Költözködési költség állomásig megválasztotté.

Pályázat.

A nyirjákói református egyház pályázatot hirdet az eltávozás miatt megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom : 3 szobából álló lakás kerttel, 10 katasztrális jó minőségű föld 10 értékegységben és törvényes államsegély. Pályázati határidő, hirdetés megjelenésétől számítva 10 nap. Állás azonnal elfoglalandó !

Pályázati hirdetés.

A hodászi református egyház II. tanítói állásra pályázat hirdettetik :

Javadalom : az egyház által garantált helyi javadalom, a javadalmi jegyzőkönyvbe foglalt s megállapított javadalom : (lakás és évi egyszáz aranykorona, a többi államsegély).

Kötelesség : a reábizott osztályok tanítása a konvinti tanterv szerint, kántor akadályoztatása esetén annak helyettesítése. Belmissziói munkák végzése, vasárnapi iskola vezetése, lelkész irányítása szerint. Proletárdiktatura és oláh megszállás alatti magaviselet lelkészi bizonyítvánnyal igazolandó. Kellően felszerelt kérvények 1929 december 15-ig, a hodászi lelkészi hivatalhoz beküldendő, az iratok visszaküldéséhez szükséges bélyeggel. **Presbitérium.**

Pályázat.

Az anarcsi református egyház pályázatot hirdet megüresedett II-od tanítói állására. Javadalma törvényszerű. Kötelesség : a reá bízott osztályok vezetése, vasárnapi iskola tartása, belmisszióban segédkezés, lelkész és kántor helyettesítése. — Kántori képesítés megkívántatik. Középiszkolák közelsége miatt családos egyéneknek előnyös helyzetük lesz. Pályázati határidő : december 4.

Anarcs, 1929 november 17.

Dr. Nemes Andor,
iskolaszéki elnök.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a lapfőigazgató:

Dr. KUN BÉLA.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő tűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányu zománc-edények,
zsír-bődönők, dísznőölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15—48.

**Hazánk legrégebb és legnagyobb
harangöntődéje**

ALAPÍTVÁ 1816-BAN.

SELTENHOFER FRIGYES FIAI
m. kir. udvari szállítók
SOPRON.

Harangokat

**öntenek a legfinomabb harang-
öntvözetből minden hangnemben
és legszebb kivitelben.**

Legmagasabb bel- és külföldi kitüntetések bizonyítják harangjaink kiváló minőségét.

1900. évi párizsi világkiállításon nagy aranyérem stb., stb., majd legújabbban a soproni, celdömölki, székesfehérvári, kapuvári, szombathelyi és kaposvári országos kiállításon nagy aranyéremmel kitüntetve.

**Szállítunk előnyös fizetési feltételek mellett,
az egyházak teljes megegyezésére.**

Költségvetések és kiszállások ingyen és díjmentesen.
Össz s szállított gyártmányainkról elismerőleveleket tudunk felmutatni

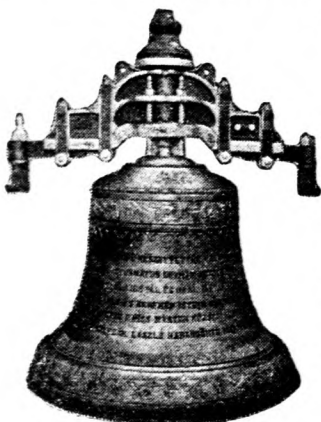
Magyarország aranykoszorús mestere

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPAN-U. 77. SZ.

Telefon: Lipót 913-53. sz.

A törökszentmiklósi református egyház részére készült 1770 kgr.-mos harang.

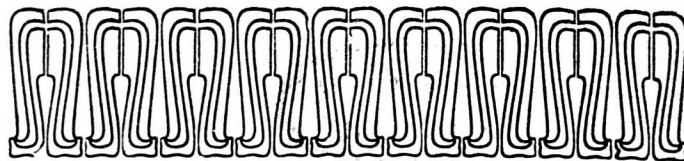
Az 1900. évi párizsi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításon nagy aranyéremmel kitüntetve.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál.

Előnyös fizetési feltételek.
Számos egyházi elismerőlevél

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1929.

Megjelent! Megjelent!

A vallástanítási és egyházi énektanítási tanterv és utasítás

**a magyarországi református elemi
népiskolák és továbbképző (ismétlő)
iskolák részére.**

A református egyetemes konvent hivatalos kiadványa.

**Szállítja 85 fillér bélyegben való
előzetes beküldése ellenében**

portómentesen

„Méliusz“

könyvkereskedés

Debrecen, Ferenc József-út 26.

Telefon 2-70.

